

ع

غ(Xeyn): تپیا بیست و دووی یه ژ

نه لفا بیتیا زمانئ فارسی. نهف تپیه
د ههردو زمانین عه ره بی و فارسی
دا هه یه و د زمانئ فارسی دا
هندهک جارا دبسته (گ)، وهکی
(آغوش = آگوش: همبیز، یان؛
زغال = زگال: رهژی و.....هتد).
ژ بهر نه بوونا تپیه کا تاییه ت
رینقیسا لاتینی دا کو دهنگی (غ)
بدهت، ژ نه چاری من (X)
بکارئینایه.. هه رچه نده د زمانئ
فارسی دا بلیتفکرنا وی تپیه مینا
بلیتفکرنا هه مان تپیه یه د زمانئ
عه ره بی دا.

غارج (Xarêc- Xarec): مهی،

مهیا کو سپیده هی یا شه دخون.

غارغار (Xarxar): دهنگی قری،

دهنگی قه لی.

غارو غور (Xaro xûr): دهنگ و

دور و قه ره بالغ.

غاز (Xaz): قاز (فرنده که) - ل

سه رده مین که فن و هه تا ده ستپیکا
سه رده می قاجاریا ناغی
بچوبکترین یانژی کیمترین پاره ی
بوو، کو ئیک «قران» دبوو بیست
«شاهی»، و هه «شاهی» یهک
دبوو دو «پول» و هه «پول» هک
دبوو دو «جندک» و هه
«جندک» هک ژ نوی دبوو دو «غاز»
- پنیکی ت کو دبه نه جلکین
دریای.

غازه (Xaze): سوراقا کو ژنک ل

روی خوه ددهن.

غاش (Xaş): عاشق، نه فیندار - ب

سه ردا چووی، خاپاندی، حیله لی

بووی - بی دهماغ، مهژی رهش،

ده بهنگ.

غال (Xal): شکه فت - هه قشیی پهری

- ل چيای - کون يان هیلینا رویشی و تویری و گیانه وهرین مینا وان.
- غالوک (Xalûk):** گلولکیت بهری یان ته قنی.
- غالیدن (Xalîden):** گرپل بوون - خوه قه لپ دان ژ کیتله که کی بو یا دیتر - تی هوسین.
- غامی (Xamî):** لاواز، لاغهر، بی هیتر.
- غاو (Xav):** بنیره: (غال).
- غاوش (Xaveş- Xavuş):** خیاری کو بو توقی هاتیبته هه لگرتن.
- غاوشنگ (Xavşeng):** داره که کو سیخه کا ناسنی ب سهره کی وی قه دکهن و کهر و چیل و گولا پی دهاژون.
- غباز (Xebaz):** داری کو شقان کهر و چیل و گولا پی دهاژوت.
- غت (Xut- Xet):** نهزان، ده بهنگ، هه بله - نه حمه ق.
- غتفر (Xutfer):** بنیره: (غت).
- غدغد (Xudxud):** دهنگی قدقدا مریشکی.
- غدنگ (Xedeng):** بنیره: (غت) - که سئ کو ب رویی خوه یان ب بهژن و بالا خوه قه ئی کریت بت.
- غر (Xur):** رطلویی، زه لامی کو ئیتشا «فتق» لی بت.
- غره (Xer):** ژنکا ده همهن پیس، قه حبه - مروقی نیترامی.
- غره (Xur):** ناخفتنا د بن لیثاقنه ل ده می توپه بوونی.
- غراهه (Xerabe):** شیشه یان بطلی مهزن و دهر ته نگ.
- غراهه (Xerare):** غه ره را ناخی د ده فی دا ب ئیه تا پاقرکرنا ده فی یان گه ورپی.
- غراش (Xeraş):** که لداچووی، سه لخی - توپه و خه مگین بووی.
- غراشیدن (Xeraşîden):** سه لخن، که لداچوون - توپه بوون - خه مگین بوون.
- غریچه (Xerbeçê):** خه بهر بیان جنیوه که کو د کوردی دا دبیتته به رامهر: کورپی قه حبی.
- غرت (Xurt):** قورچ (قورچا ناخی).
- غرچه (Xerçe):** نهزان، ده بهنگ، هه بله - نه حمه ق - مروقی نیترامی.
- غرده (Xerde):** عه ره بانه، عه ره به.
- غرزدن (Xurzeden):** ناخفتنین د بن لیثاقنه ل ده می توپه بوونی - ب سهردا برن یان خاپاندنا ژنکی

دهرانبن.	یان کچکئی ب ئییه تا هندی کو
غرنند (Xerend): کچا کول شه قئا	زهلام کاری گوهنیلایی دگهل بکته.
بویکانیئی دیار بییت کونه کچه.	غرزن (Xerzen): ژنکا دههمهن
غرننگ (Xereng): بنییره: (غرن).	پیس، قهحبه - زهلامی کوژنکا
غرنگیدن (Xerengîden): گرین،	وی قهحبه بت.
زیمارکرن.	غرس (Xers- Xeres): قههرین،
غرو (Xerv): له فنه.	توره بوون.
غره (Xurre): دهنگین ب ترس،	غرش (Xurrêş): دهنگین ترسناک،
نرپینا گیانه وه رین درنده - دهنگئی	وه کی دهنگئی گیانه وه رین درنده،
عه ورا.	یان دهنگئی عه ورا.
غریدن (Xurrîden): لی خورین ب	غرشت (Xurrêşt): بنییره: (غرش).
دهنگئی ترسناک - نرپین.	غرشمار (Xêrêşmar): قهرهچ،
غریو (Xerîv): بنییره: (غره).	هوستا.
غریویدن (Xerîvîden): بنییره:	غرغره (Xerxere): گه وری.
(غریدن).	غرغشه (Xerxeşe): قهرقه شه،
غزه (Xeze): بنی کوریا گیانه وه رین	شهره دهف، جره، جه دهل، گنگاشه،
ب کوری.	دان و ستانندن.
غزب (Xujb): تلایا تری.	غرم (Xurm): په زکوبی.
غزک (Xejek- Xêjek): جوره کی	غرمان (Xerman): توره، عیجج -
که مانچی یه.	خه مگین.
غزیم (Xujm): تلایا تری - قهر،	غرمیدن (Xermîden): توره بوون،
غهزه ب - هیرش.	عیجج بوون - خه به رگوتن، جنیودان.
غزیدن (Xeşîden): خوشکین، ل	غرن (Xeren): دهنگئی گری و
سه ر زکی بریشه چوون.	زیماری.
غشاک (Xeşak): بیهنا پیس،	غرنبیدن (Xurunbîden): قیری
بیهنا گهنی، بیهنا پیسا کوژ	شه دان - دهنگئی بۆل بۆلی ژ خوه

- ژ سیه ئاوازین باریه‌دی.
- غندرود (Xundrûd):** زرنا، بۆق.
- غنده (Xunde):** ته‌فنیپرک، داپیروشک - گلولک، بۆقی، ئانکویپ په‌یپین (باغنده، باغند، پاغنده، پاغند، غندش، کندش، پنجک، بندک، بندش و بنجش) ژمی لکارن.
- غنو (Xunû):** نفسستی، د‌خه‌و (به‌روفاژی هشیاریی).
- غنودن (Xunûden):** د‌خه‌وچوون، نفستن.
- غنوند (Xunvend):** په‌یمان، سوز - مهرج (شرط).
- غنویدن (Xunevîden):** بنییره: (غنودن).
- غنینه (Xenîne):** شان (شانا زرکیتکی یان میشا هنگفینی).
- غو (Xev):** قیژی، قییری، فریاد، ده‌نگ یان ئاوازین بلند.
- غورباغه (Xurbaxê):** به‌ق.
- غورمگس (Xurmeges):** میشا که‌سک.
- غوره (Xure-ê):** تریی بیسییره، تریی نه‌گه‌هستی.
- غوری (Xurî):** قوریک، چاپه‌ز.
- غنچ (Xenc):** جهال - سؤراش - تیشکیت پیشکا کو هیشتا وه‌کی کرم‌کانه - ئاتافه‌کی سیف و باجانسورک و په‌مبی یه.
- غنچ (Xunc):** غونچه، بشکوژ.
- غنچار (Xencar):** سؤراش.
- غنجال (Xencal):** فیتیپ کال و نه‌گه‌هستی کو هیشتا تام ترش بیت.
- غنجر (Xencer):** سؤراش.
- غنجموش (Xencmûş):** به‌ق.
- غنچه (Xunçe):** غونچه، بشکوژ، گولا کو هیشتا باش نه‌فه‌بووی.
- غنچه پیشانی (Xunçe pîşanî):** درکه‌یه ژ مروقی ئه‌نی گری و بره تیکچوی.
- غنچه خسب (Xunçe xesb):** که‌سی کول ده‌می نفستنی خوه بکه‌ته تیکرا ژ به‌ر سړی و نه‌بوونا نشینکا.
- غنچه‌دل (Xunçe dêl):** دلته‌نگ، په‌ریشان، مه‌لویل.
- غنچه دهان (Xunçe dehan):** درکه‌یه ژ دل‌به‌را جوان کو ده‌قی وی مینا بشکوژین گولا بت.
- غنچه کبک دری (Xunçeyê):** کبک دری (kebk derî): ناخی ئاوازه‌کی یه

بوویی گهنم یان جه هی.	غوز (Xûz): قلز، قوز (پشت قلوز،
غوش (Xûšt): رويس، تازی.	پشت قوز).
غوشه (Xûše-ê): ئوبشی.	غوزک (Xûzek): گوزه کا پیی.
غوک (Xûk): بهق.	غوزه (Xûze): په مبیی کو هیشتا ژ
غوک چوپ (Xûk çûb): هه ر دو	ناث قه لپیشکی نه ئینابنه دهر.
دارکین کو بچویک بو خوه یاریا	غوش (Xûş): هه سپی شاهی کو
«ترانی» پی دکهن.	زینکری و ناماده بیت ل بهر ده ری
غوله (Xûle): خا، نه گه هشتی -	باره گه هی شاهی - داره کی ره قه کو
بی عاقل، ده بهنگ.	تیروک و ته شیکا ژئی چیدکهن -
غولین (Xûlîn): جیړکی دو چمبلک،	پشکل (کوشپل) ین گیانه و هرا -
گوزکی دهر فرهه.	گوه - رويس، تازی.
غیشه (Xîše): قه رهم، گیاحیسیل.	غوشا (Xûşa): پشکل یان ریخا
	هشک بووی - ئوبشیی هشک

ف

فاتوریدن (Fatûrîden): دویربوون،

خوه دویبرکرن، وهلاچوون، خوه دانه
پاش، رهقین.

فاجه (Face): باوشکین خهوی،

نوقرسکین خهوی.

فاخیدن (Faxîden): چنین و

ژتیقه کرن.

فادوسیدن (Fadûsîden):

پیته نویسیان.

فاریدن (Farîden): داعوبران،

دابلعاندن.

فاژ (Faj): باوشکین خهوی،

نوقرسکین خهوی.

فافا (Fafa): دهلال، جوان، که شخه.

فام (Fam): پاشگره که ل دویمایهیا

هندهک په یقشا دهیت و ئانکویا

(رهنگ) دههت، وهکی: (سیه فام:

رهنگ رهش) - دهین، قهر.

فانه (Fane): سپینه.

ف (Fa): ئەف تیپه، تیپا بیست و

سپیی یه ژئه لفابی یا زمانی

فارسی. ل هندهک جهان دبسته

(پ)، وهکی: (فرمان = پرمان:

فهرمان، ئەمر) یان (سفید =

سپید: سپی) و ل هندهک جهین

دی دبسته (و)، وهکی: (افکندن

= اوکندن: ئیخستن) یان (یافه =

یاوه: بیتهوده، بی مهعنه).

فا (Fa): تیپا کول شوینا (با، به)

دهیت و ئانکویا (دگهل - قی)

ددهت، بۆ نمونه: (فا او رهفت =

با او رفت: دگهل وی چو) یان

؛ (فا او (فاو) داد = به او داد: دا

قی، دا ف وی). ل شوینا

پیشگری (وا) ژی دهیت، وهکی:

(فاداشتن = واداشتن: مهجبورکرن

کوب ئه نجامدانا کارهکی

رابیت).

فاوا (Fawa): رسوا.	فرا بردن (Feraburden): پیشدا برن، پیششقه برن.
فتالیدن (Fetalîden): کهلاشتن - دراندن - پهلاته کرن، بهلاق کرن.	فرا پایه (Ferapayê): پایه بهرز، پایه بلند.
فتردن (Feterden): بنییره: (فتالیدن).	فراپوش (Ferapûş): بی هس.
فته (Fete): پیهیل، بلیت (کارتا چوونه ژورئ).	فرا تر (Ferater): پیشتر - نیزیکتر - بلندتر - سلال تر.
فچفچه (Fuçfuçe): پست پست، نم نم.	فرا چنگ (Feraçeng): د ناڤ دهستان دا.
فخفره (Fexfere): سڅی نار - پینه - هویرکه نان.	فراخ (Ferax): فرهه - بهرفرهه، پهحن، بهرین.
فخمیدن (Fexmîden): داقوتانا په مبی.	فراخور (Feraxor): ژ ههژی، بسه رقه، لایق.
فخن (Fexn): ناڤا بیستانی.	فراخه (Feraxe): له رزین، ههژیان.
فدرنجک (Fedrencek): کابویس.	فراخیدن (Feraxîden): سیخ بوونا موی د له شی پا - ژ ههڤ جودابوون - فرهه بوون.
فدره (Fedre): حیسیل (حیسیلا کو لسهر بانی رادیئخن).	فرا رسیدن (Ferarêsîden): گه هشتن، نیزیک بوون.
فر (Fer): مه زناهی - پایه بلند، پایه بهرز - جوانی - هیژایی - رژناکی.	فرا رفتن (Ferareften): چۆن، پیششقه چۆن.
فرا (Fera): پیشگره کو لسهرئ هندهک په یقا دهیت و ئانکوبین (رهخ، ئالی - نک، جه م، نیزیک - لسهر، سلال) ددهت.	فرا روون (Ferarûn): باش، قهنج - بلند - راست، بی چهپ و چوپر - دههمه ن پاک - قهنجی کار - راستگو.
فرا بر (Feraber): ئه و جه ژ فیقی کو بهرک تیدا بیت.	فراز (Feraz): ئه فرازی.

- فرازانیدن (Ferazanîden):** هلدان، بلندکـرن - هلکـرنا
روناهیی، هلکـرنا ناگری.
- فرازیدن (Ferazîden):** هلدان،
بلندکـرن - شه کـرن (بهروفاژی په یثا
«گرتن»).
- فراشتوک (Feraştok):** حاجی
ره شک (فرنده که).
- فراشیدن (Feraşîden):** ره جفکین
به ری تا بهیته مرۆقی.
- فراک (Furak):** ل پشت، ل پاش -
سه رژنک - پیس.
- فراموش (Feramûş):** ژ بیر کری.
- فراموشیدن (Feramûşîden):**
ژ بیرکـرن، ژ بیر برن.
- فرامون (Feramûn):** دورماندور.
- فراوان (Feravan):** فراوان، زیده،
گه له ک، مشه.
- فراورده (Feraverdê):** کۆمکری،
خرپه کری.
- فراهم (Ferahem):** تاماده،
به رهه ف.
- فراهیختن (Ferahîxten):** ئه دهب
کـرن، ته ریبه تـکـرن.
- فریه (Ferbêh):** قه له و، بخوه فه، ب
گۆشت.
- فرت فرت (Fêrt fêrt):** حیـل حیـل،
توند توند، زوی زوی، بله ز.
- فرتوت (Fertût):** گه له ک پیـر،
که قنار، بناث سالفه چوی و ژ
کار که فتی.
- فرجاد (Fercad):** زانا.
- فرجام (Fercam):** ئه نجام،
دویمایهیک، عقوبه ت.
- فرجمند (Fercmend):** ب قه در،
به ریز.
- فرچه (Fêrçe):** فرچـی ربهـا.
- فرخ (Ferrux):** پیروز، موباره ک -
روی ده لال.
- فرخار (Ferxar):** دیر - په رسگه ه،
بوتخانه - ناقتی باژیره کی یه ل
«تبت» کو بوتخانین وی د
ناقدارن.
- فرخاگ (Ferxag):** قه لی هیـک.
ههروه سا (فرخواگ) ژی دنقیسن.
- فرخج (Ferexc):** کریت، پیس.
- فرخنج (Ferxenc):** که یف و
خوه شی - شه نس، بهخت، باهر،
نه صیب.
- فرخنده (Ferxundê):** بنییره:
(فرخ).
- فرخو (Ferxû):** که زاخه.

فرشه (Furşe): فری (فریبی شیری).	فرخویدن (Ferxeviden): که زاختن.
فرغار (Ferxar): تهرپووی، شل بووی - تیغه دای.	فردا (Ferda): سوباهی، سوبه.
فرغاریدن (Ferxarîden): تهرکرن، شل کرن - تیغه دان - هه شیرکرن.	فرزا (Fêrz): چست، چالاک، سرت.
فرغانج (Ferxanec): چیل یان ماکه ر یان هپسترا قه له و.	فرزام (Ferzam): هیژا، بسه رقه، شایسته، لایق.
فرغر (Ferxer): جوکا ئاقی - چالا ئاقی - هشکه رۆ.	فرزان (Ferzan): زانا، ب ژیر.
فرگردن (Ferxerden): بنپیره: (فرغاریدن).	فرزانه (Ferzanê): زانا، عاقل، ب ژیر - شهریف - ره سهن، پاک نه ژاد.
فرغند (Ferxend): گیایه که خوه لدور دارا دئالینیت، ب قی ئانکوی (عشقه) ژی لکاره - پیس، گهنی، بیتن نه خوه ش.	فرزند (Ferzend): عه یال، کور و کچین مرۆقی.
فرغول (Ferxûl): درهنگ کرن د کاری دا، خوه قه هیلان ژ کاری، تشت پشت گوھ ئاقیتن.	فرزین (Ferzîn): د یاریا شه تره نجی دا موهرکا وه زیری یه.
فرغیش (Ferxîş): کهفن، پویج بووی.	فرسپ (Feresp): کاریته.
فرفر (Fêrfêr): کارتن بله ز و به ز وهکی خواندن و نقیسینی.	فرستادن (Fêrêstaden): هنارتن، ره وانه کرن.
فرفره (Fêrfêrê): بنپیره: (فرفر) - فرفرۆک، په روانه، هه ر تشتته کن سئق و په ردار کو ب هیژا بای لدور خوه بزقریت.	فرسته (Fêrêste): هنیر، هنارتی، پنغه مبه ر - بالیوز، سه فیر.
	فرسنگ (Ferseng): بو پیشانی بکار دهیت و به رامبه ری نیزیکی شه ش کیلومه ترايه.
	فرسودن (Fersûden): قییک که فتن و پویج بوون - کهفن بوون - پیستی بوون.
	فرشته (Fêrêştê): فریشته.